Категорія справи № **234/11262/16-ц: Цивільні справи; Розгляд клопотань про визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні; Клопотання про визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню.**
Надіслано судом: **24.10.2016.** Зареєстровано: **25.10.2016.** Оприлюднено: **28.10.2016.**
Дата набрання законної сили: **20.10.2016**

Єдиний унікальний номер 234/11262/16-ц Номер провадження 22-ц/775/1893/2016

Головуючий 1 інстанції Лутай А.М.

Доповідач Санікова О.С.

Категорія 81

У Х В А Л А

І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

20 жовтня 2016 року. Апеляційний суд Донецької області у складі:

головуючого судді Санікової О.С.

суддів Канурної О.Д., Постолової В.Г.

за участю секретаря Кіпрік Х.В.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в місті Бахмуті клопотання компанії VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf AG (ВГХ Вікторія Гартен Хюттеніндустрібедарф Акцієнгезельшафт) про надання дозволу на примусове виконання на території України рішення іноземного суду, заінтересована особа боржник Публічне акціонерне товариство «Енергомашспецсталь»,

за апеляційною скаргою Публічного акціонерного товариства «Енергомашспецсталь» на ухвалу Краматорського міського суду Донецької області від 19 вересня 2016 року,

В С Т А Н О В И В:

20 липня 2016 року до Краматорського міського суду надійшло клопотання компанії VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf AG про надання дозволу на примусове виконання на території України рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при торгово-промисловій палаті України (надалі МКАС) від 28 вересня 2015 року у справі АС №243у/2015 за позовом компанії Viktoria Garten Huttenindustribedarf Aktiengesellschaft (Германія) до Публічного акціонерного товариства «Енергомашспецсталь» в місті Краматорськ, Україна про стягнення грошової суми 65 266,48 доларів США - вартість поставленого товару, 5 793,52 доларів США - 3% річних від простроченої суми за користування чужими грошовими коштами та 3 986,79 доларів США - відшкодування арбітражного збору. Загалом - 75 046,79 доларів США.

Ухвалою Краматорського міського суду Донецької області від 19 вересня 2016 року клопотання компанії ВГХ Вікторія Гартен Хюттеніндустрібедарф Акцієнгезельшафт (VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf Aktiengesellschaft) про надання дозволу на примусове виконання іноземного арбітражного рішення задоволено.

Наданий дозвіл на примусове виконання на території України рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 28 вересня 2015 року по справі АС №243у/2015 за позовом компанії ВГХ Вікторія Гартен Хюттеніндустрібедарф Акцієнгезельшафт (VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf Aktiengesellschaft) до Публічного акціонерного товариства «Енергомашспецсталь» про стягнення заборгованості.

Стягнуто з Публічного акціонерного товариства «Енергомашспецсталь», (Україна, 84306, Донецька область, м. Краматорськ, ідентифікаційний код 0020602) на користь ВГХ Вікторія Гартен Хюттеніндустрібедарф Акцієнгезельшафт (VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf Aktiengesellschaft) (Шпедіцьонштрасе 17, 40221, Дюссельдорф, Німеччина (SpeditionstraBe 17, 40221 Dusseldorf, Deutschland) 65 266,48 доларів США - заборгованість за поставлений товар, 5 793,52 доларів США - 3% річних від простроченої суми за користування чужими грошовими коштами та 3 986,79 доларів США за відшкодування витрат по оплаті арбітражного збору, а загалом - 75 046,79 доларів США, а також витрати на відшкодування витрат по оплаті судового збору у сумі 689 грн.

В апеляційній скарзі боржник Публічне акціонерне товариство «Енергомашспецсталь» ставить питання про скасування ухвали суду, вважає її незаконною, посилаючись на порушення судом першої інстанції норм матеріального і процесуального права України. Апелянт вважає, що при постановленні ухвали судом порушені ст. 396 ЦПК України, ст. 5 Конвенції про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.1958 року, ст. 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», якими встановлені випадки, при наявності яких судом може бути відмовлено у задоволенні клопотання; крім того, судом не враховано положення статті 24 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та статей 15 та 9 Регламенту МКАС при ТПП України, відповідно до яких до сторін повинно бути рівне відношення, а відповідно до ст. 42 Регламенту кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається на підтвердження своїх вимог і заперечень, але позивачем при розгляді справи МКАС при ТПП України не надані в суд документи на підтвердження дати поставки товару, тобто дати календарного штемпеля станції призначення, що передбачено п. 8.1 Контракту, чим були порушені права і інтереси боржника, оскільки він був позбавлений можливості надати пояснення щодо цього доказу, при цьому апелянт вважає, що письмові докази були підмінені суддею її думкою відносно того, що операція була фактично проведена, а тому виконання такого арбітражного рішення суперечить публічному порядку України; крім того, у зв'язку з тим, що при розгляді справи був порушений також і Регламент, то слід вважати, що арбітражний процес не відповідав угоді сторін, тому в цьому випадку необхідно застосовувати і пункт d Конвенції про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень; зазначені обставини відповідно до положень Конвенції про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень і Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» є підставою для відмови у примусовому виконанні вказаного рішення; апелянт також вважає, що судом першої інстанції дана неправильна оцінка обставинам справи, чим порушені статті 121, 213 ЦПК України і стаття 6 Конвенції про захист прав людини, оскільки невикористання відповідачем свого права на апеляційне оскарження не позбавляє його права посилатися на процесуальні порушення, допущені МКАС при ТПП, при розгляді клопотання про приведення до виконання рішення МКАС при ТПП та не є підставою для незастосування при розгляді такого клопотання пунктів b і d статті 5 Конвенції і статті 396 ЦПК України, тобто заперечення проти надання дозволу на примусове виконання рішення МКАС при ТПП України є альтернативою оскарження рішення МКАС в порядку, передбаченому ЦПК України; судом порушено частину 8 статті 395 ЦПК України, оскільки судом стягнута сума в іноземній валюті; судом порушено пункт 6 частини 3 і частина 4 статті 394 ЦПК України.

В засіданні апеляційного суду представник боржника - Публічного акціонерного товариства «Енергомашспецсталь» підтримала апеляційну скаргу, просила її задовольнити.

Представник компанії VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf AG в засідання апеляційного суду заперечував проти доводів апеляційної скарги, вважаючи ухвалу суду першої інстанції законною і обґрунтованою.

Заслухавши доповідь судді апеляційного суду, пояснення сторін, дослідивши матеріали справи і перевіривши доводи апеляційної скарги, апеляційний суд вважає, що апеляційна скарга підлягає задоволенню, ухвала суду - скасуванню, виходячи з наступного.

Правовідносини, що виникли з приводу визнання та виконання в Україні рішення іноземного суду врегульовані нормами Конвенції ООН про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 року, Конституції України, Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж", Цивільного процесуального кодексу України.

Відповідно до ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Згідно ст. 3 Конвенції про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.58 року "... каждое Договаривающееся Государство признает арбитражные решения как обязательные и приводит их в исполнение в соответствии с процессуальными нормами той территории, где оспаривается признание и приведение в исполнение этих решений на условиях, изложенных в Конвенции. К признанию и приведению в исполнение арбитражных решений, к которым применяется настоящая Конвенция, не должны применяться существенно более обременительные условия или более высокие пошлины или сборы, чем те, которые существуют для признания и приведения в исполнение внутренних решений".

Відповідно до ст.35 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» арбітражне рішення, незалежно від того, в якій державі воно винесено, визнається обов'язковим, та при подачі клопотання до компетентного суду виконується з урахуванням положень цієї статті та статті 36 цього Закону.

Процедура визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні регламентована Розділом VII Цивільного процесуального кодексу України.

Згідно ст. 390 ЦПК України рішення іноземного суду визнаються та виконуються в Україні, якщо його визнання та виконання передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, або за принципом взаємності за домовленістю з іноземною державою, рішення суду якої має виконуватися в Україні.

Відповідно до ст. 391 ЦПК України рішення іноземного суду може бути пред'явлено до примусового виконання в Україні протягом трьох років з дня набрання ним законної сили, за винятком рішення про стягнення періодичних платежів, яке може бути пред'явлено до примусового виконання протягом усього строку проведення стягнення з погашенням заборгованості за останні три роки.

Згідно ст. 392 ЦПК України питання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду та клопотання розглядається судом за місцем проживання (перебування) або місцезнаходження боржника.

Судом встановлено, що згідно рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 28.09.2015 року по справі АС № 243у/2015 на користь VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf Aktiengesellschaft з ПАТ «Енергомашспецсталь», місто Краматорськ, Україна, стягнуто грошові суми 65266,48 доларів США - заборгованість за поставлений товар, 5793,52 доларів США - 3% річних від простроченої суми за користування чужими грошовими коштами та 3986,79 доларів США за відшкодування витрат по оплаті арбітражного збору, а загалом 75 046,79 доларів США.

Зазначене рішення набрало законної сили 28 вересня 2015 року.

Задовольняючи клопотання заявника про надання дозволу на примусове виконання на території України рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, суд першої інстанції виходив з того, що підстав, передбачених законом для відмови у задоволенні клопотання, не встановлено.

Проте, такі висновки суду першої інстанції апеляційний суд вважає невірними.

Як роз'яснив Пленум Верховного Суду України у пункті 12 своєї постанови від 24 грудня 1999 року №12 «Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України», відповідно до ст.5 Нью-Йоркської Конвенції про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень, ст.36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» у визнанні й виконанні арбітражного рішення може бути відмовлено на прохання тієї сторони, проти якої воно спрямоване, тільки якщо ця сторона надасть компетентній владі за місцем, де запитується визнання й виконання, докази того, що сторона, проти якої постановлено рішення, не була належним чином повідомлена про призначення арбітра або про арбітражний розгляд чи з інших причин не могла подати свої пояснення.

Відповідно до частини 2 статті 396 ЦПК України у задоволенні клопотання може бути відмовлено:

1) якщо рішення іноземного суду за законодавством держави, на території якої воно постановлено, не набрало законної сили;

2) якщо сторона, стосовно якої постановлено рішення іноземного суду, була позбавлена можливості взяти участь у судовому процесі через те, що її не було належним чином повідомлено про розгляд справи;

3) якщо рішення ухвалене у справі, розгляд якої належить виключно до компетенції суду або іншого уповноваженого відповідно до закону органу України;

4) якщо ухвалене рішення суду України у спорі між тими самими сторонами, з того ж предмета і на тих же підставах, що набрало законної сили, або якщо у провадженні суду України є справа у спорі між тими самими сторонами, з того ж предмета і на тих же підставах до часу відкриття провадження у справі в іноземному суді;

5) якщо пропущено встановлений міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та цим Законом строк пред'явлення рішення іноземного суду до примусового виконання в Україні;

6) якщо предмет спору за законами України не підлягає судовому розгляду;

7) якщо виконання рішення загрожувало б інтересам України;

8) в інших випадках, встановлених законами України.

Відповідно до статті 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» у визнанні або у виконанні арбітражного рішення, незалежно від того, в якій державі воно було винесено, може бути відмовлено лише:

сторону, проти якої винесено рішення, не було належним чином сповіщено про призначення арбітра чи про арбітражний розгляд або з інших поважних причин вона не могла подати свої пояснення.

Статтею 129 Конституції України встановлено, що основними принципами судочинства є, зокрема рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.

Відповідно до ст. 18 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» до сторін повинно бути рівне ставлення і кожній стороні повинні бути надані всі можливості для викладення своєї позиції.

Відповідно до статей 9 Регламенту Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України арбітражний розгляд здійснюється на основі змагальності та рівності сторін. До сторін має бути рівне ставлення, і кожній стороні мають бути надані усі можливості для викладення своєї позиції.

Як випливає із змісту статті 15 вказаного Регламенту усі документи, що надані однією стороною у МКАС повинні бути передані МКАС іншій стороні, якщо ці документи не були передані в ході арбітражного розгляду самою цією стороною іншій стороні під розписку. Своєчасне направлення сторонам усієї документації по справі забезпечується секретаріатом МКАС.

Відповідно до ст. 42 Регламенту МКАС при ТПП України кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається на підтвердження своїх вимог і заперечень.

Пунктом d частини 1 статті 5 Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.58 року передбачено, що «в признании и приведении в исполнение арбітражного решения может быть отказано по просьбе той стороны, против которой оно направлено, только если эта сторона представит компетентной власти по месту, где испрашивается признание и приведение в исполнение, доказательства того, что состав арбитражного органа или арбитражный процесс не соответствовали соглашению сторон или, при отсутствии такового, не соответствовали закону той страны, где имел место арбитраж».

Перевіряючи доводи апеляційної скарги апеляційним судом встановлено наступне.

Із рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при торгово-промисловій палаті України від 28 вересня 2015 року вбачається, що при розгляді справи МКАС при ТПП України представник відповідача ПАТ «Енергомашспецсталь» заперечував проти позовних вимог VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf Aktiengesellschaft, посилаючись на те, що позивачем не надані до суду документи на підтвердження дати поставки товару згідно пункту 8.2 контракту №15/3869 від 29 серпня 2011 року, тобто дату календарного штемпеля станції призначення, а відповідно, на його думку, не надані докази на підтвердження того, що строк оплати товару, встановлений пунктом 12.1 контракту (протягом 45 діб з моменту поставки), настав. Вважаючи, що відповідно до ст. 42 Регламенту МКАС при ТПП України обов'язок доведення настання строку оплати товару покладений на позивача, відповідач уважав, що вимоги позивача про стягнення заборгованості є безпідставними.

При розгляді справи арбітражним судом, зокрема встановлено, що поставка товару здійснюється на умовах, зазначених в додатках до контракту, відповідно до ІНКОТЕРМС 2010 (пункт 8.1). Датою поставки товару вважається дата виконання продавцем зобов'язань з поставки товару шляхом передачі товару в розпорядження покупця або вказаного ним перевізника, відповідно до умов поставки, які оговорені у додатках до контракту: при поставці на умовах DAP - дата календарного штемпеля станції призначення (пункт 8.2 контракту).

В рішенні арбітражного суду також зазначено, що у поясненнях до позовної заяви позивач повідомив, що не має можливості надати МКАС при ТПП України вантажну митну декларацію на поставлений відповідачу товар згідно додатку №1 до контракту №15/3869 від 29 серпня 2011 року, а також залізничну накладну зі штампом станції призначення, оскільки не має цих документів у своєму розпорядженні. Згідно поясненням позивача поставлений відповідачу товар було вироблено у Китаї та відправлено морським транспортом з м. Далян (Китай) до Одеси 11 січня 2012 року. Після прибуття до порту Одеси (згідно з відмітками українських контролюючих органів на коносаменті - 27 лютого 2012 року) товар було перевантажено до залізничного вагону, що прямував до станції призначення Шпічкіне, Донецька область, Україна. Залізнична накладна №41586744 на перевантажений до вагону товар датована 29 лютого 2012 року. Перевезення здійснювалось ТОВ «Райнотранс Україна». Після прибуття товару на ст. Шпічкіне зазначену накладну із штампом станції призначення було видано безпосередньо покупцю, який здійснив

митне оформлення товару. Залізничну накладну із штампом станції призначення та вантажну митну декларацію відповідач на запит позивача не надав, у зв'язку з чим позивач у своїх поясненнях до позовної заяви та клопотанні від 3 червня 2015 року просив МКАС при ТПП України витребувати зазначений документ у відповідача.

У судовому засіданні Арбітражного суду 28 вересня 2015 року представник відповідача підтримала викладену у коментарях до позовної заяви позицію відповідача та пояснила, що надати Арбітражному суду копії залізничної накладної з календарним штемпелем станції та вантажну митну декларацію відповідач не має можливості.

Незважаючи на це, Арбітражним судом розглянута справа без наявності зазначеного документа з ухваленням рішення про задоволення позовних вимог VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf Aktiengesellschaft.

Вказаний факт свідчить про нерівне ставлення Арбітражного суду до сторін по справі, оскільки відповідач був позбавлений можливості викладення своєї позиції з урахуванням зазначеного письмового доказу. За вказаних обставин слід зробити висновок про те, що в даному випадку мало місце порушення Регламенту МКАС, що свідчить про невідповідність арбітражного процесу угоді сторін, передбаченої договором, що призвело до порушення законних прав та інтересів відповідача.

Відповідно до частини 2 статті 396 ЦПК України, статті 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та п. d частини 1 статті 5 Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень вказані порушення, допущені Арбітражним судом, є підставою для відмови у задоволені клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 28 вересня 2015 року.

Крім того, частиною 8 ст. 395 ЦПК України передбачено, що, якщо в рішенні іноземного суду суму стягнення зазначено в іноземній валюті, суд, який розглядає це клопотання, визначає суму в національній валюті за курсом Національного банку України на день постановлення ухвали.

Як вбачається з рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 28 вересня 2015 року сума стягнення зазначена в доларах США. В ухвалі Краматорського міського суду Донецької області від 19 вересня 2016 року сума стягнення також визначена в доларах США, що є порушенням вимог частини 8 ст. 396 ЦПК України.

Отже, розглядаючи справу, суд першої інстанції неповно з'ясував обставини, що мають значення для справи, зробив висновки, які не відповідають обставинам справи, порушив норми матеріального та процесуального права, що призвело до неправильного вирішення питання і що у відповідності до статті 312 ЦПК України є підставою для скасування рішення суду з постановленням нової ухвали про відмову у задоволені клопотання компанії VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf Aktiengesellschaft про надання дозволу на примусове виконання на території України рішення іноземного суду, заінтересована особа боржник Публічне акціонерне товариство «Енергомашспецсталь».

Керуючись ст.ст. 303 - 315 ЦПК України, апеляційний суд,-

У Х В А Л И В :

Апеляційну скаргу Публічного акціонерного товариства «Енергомашспецсталь» задовольнити.

Ухвалу Краматорського міського суду Донецької області від 19 вересня 2016 року скасувати. У задоволені клопотання компанії VGH Viktoria Garten Huttenindustribedarf AG про надання дозволу на примусове виконання на території України рішення іноземного суду, заінтересована особа боржник Публічне акціонерне товариство «Енергомашспецсталь» відмовити.

Ухвала апеляційного суду набирає законної сили з часу її проголошення і може бути оскаржена в касаційному порядку до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ протягом двадцяти днів з дня її проголошення.

Судді: